

5073 T

MINISTERIE VAN OVERZEESSE RIJKSDELEN

~~XXXXX~~ KABINET	Klass. nr.	Doss. nr. <u>99156</u>								
~~XXXXX~~ LETTER Y 10	Rubricering / ~~XXXXX~~ / <u>G</u> / ~~XXXXXXXX~~									
Ingekomen stuk dd. 18-1-1955 nummer 7191-252 GS van Ministerie van Buitenlandse Zaken.	Voorafgaande <i>Dir. v. v. G.</i>	INZAGE Na expeditie <i>Kab (Bureau) 4/16</i> <i>X 13/2</i>								
Vervolg op Corr. nr.	Medezenden: 1 fotocopie van het schrijven van de Minister Zonder Portefeuille, dd. 18-1-1955, no. 7191-252 GS + <i>ver. nota</i>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">Getypt door:</td> <td style="width: 25%;">Gecolld door:</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">Verzonden</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="width: 25%;">dd. <i>22/2 1955</i></td> <td style="width: 25%;">door <i>5</i></td> </tr> </table>	Getypt door:	Gecolld door:	Verzonden				dd. <i>22/2 1955</i>	door <i>5</i>
Getypt door:	Gecolld door:	Verzonden								
		dd. <i>22/2 1955</i>	door <i>5</i>							
<p style="font-size: 2em; margin-left: 20px;"><i>Ag. Kab 2/14</i></p>		Rappeleren op								
		Wijze van verzending a.a. (koerier, expresse, aangetekend, kosten verhalen, publiceren, zegelen, enz.)								
		<u>MAIL NEDERL. NIEUW - GUINEA.</u>								
Te vernietigen na		jaar.								

's-Gravenhage, **19. Feb. 1955**

Onderwerp:
Zuid-Molukken.

A A N
Z.E. de Gouverneur van Ned. Nieuw-Guinea.

Aantekening:

Heer Secretaris-Generaal,

Hoewel het - zoals reeds met U besproken - geen zin heeft nog verder met Buza te discussiëren over de nota betreffende de kwestie der Zuid-Molukken, moge odg. voor de goede orde hierbij nog aantekenen, dat hij door het verweer in de geheime brief van

Minister

Ik heb de eer Uwe Excellentie hierbij ter kennisneming aan te bieden een fotocopie van het aan enige diplomatieke vertegenwoordigers in het buitenland gericht schrijven van de Minister Zonder Portefeuille van 18 Januari jl., nummer 7191-252 GS met bijlagen, betreffende de Zuid-Molukken.

De Minister van O.R. a.i.,
R. M. 12
5/2/55

Vervolg aantekening :

Minister Luns van 15 Juli 1954 geenszins bekeerd is van zijn opvatting, dat deze nota voor wat de voorgeschiedenis van de R.M.S. betreft geen juist beeld geeft van hetgeen er in werkelijkheid heeft plaats gehad.

Odg. blijft van opinie, dat die nota op dit punt tendentieus is en een kwalijke beschuldiging inhoudt, aan het adres van Nederlandse officieren, welke beschuldiging door Buza nader wordt geadstrueerd op een wijze, die niet in overeenstemming is te brengen met de duidelijke bewoordingen van de nota.

Deze conclusie vindt, naar odg. meent, bevestiging door een onderzoek van de archiefstukken, welke op deze zaak betrekking hebben; het resultaat van dit door de heer Rijninks ingesteld onderzoek is neergelegd in bijgaand Résumé.

Buza stelt, dat de dzz. mening betreffende de in de nota-Kwantes verkondigde opvattingen zou zijn gebaseerd op de houding van de Ambonezen na de proclamatie van de R.M.S. en vooral na de eerste acties van de Indonesische Regering tegen de Zuid-Molukken.

Dit is echter niet juist. Het gaat odg. vooral om een juiste weergave van wat zich voor en tijdens de uitroeping van de R.M.S. - op 25 April 1950 - heeft afgespeeld, niet om hetgeen daarna is gebeurd.

In verband hiermede heeft men in het Résumé uit de archiefstukken enkele passages aangestreept, die te dezer zake van belang zijn.

In het kort komt het hierop neer, dat Buza stelt dat de verzetsbeweging op Ambon niet uit het volk voortkwam en eigenlijk het werk was van malcontente, door Nederlandse officieren gesteunde Ambonese oud-militairen; eerst na de tegenactie van de Indonesische Regering zou de strijd tot een volksbeweging zijn uitgegroeid.

Deze opvatting komt odg. bepaaldelijk onjuist voor. Immers, het verzet in Ambon vond niet zijn oorsprong in ontevredenheid van militairen, maar in de gebeurtenissen, welke zich in April 1950 te Makassar hebben afgespeeld. Alle rapporten stemmen hierin overeen.

Odg. heeft in dit verband in zijn vorige notitie reeds een uitspraak aangehaald, welke deze laatste zienswijze duidelijk weergeeft, n.l. de passage in de rede van de Minister-President van 27 October, luidende als volgt : "Er is niet de minste twijfel, althans bij ons niet, over het feit dat dit artikel (bedoeld is artikel 2 der R.T.S.-overeenkomst) niet is nageleefd en dat, voor dat men aan al deze dingen toe was, de bestaande deelstaten

onder

Hier een beschuldiging is kan worden gezien (door een niet ingewijde lezer). Bedoeld heeft Buza het niet; het moet men aannemen.

*W is het niet gezegd!
499. het Ned. opgeborenel in Indonesië.*

Binnen deze ruimte niet schrijven

Vervolg aantekening :

onder militaire druk zijn opgeheven. Toen dat proces in Oost-Indonesië, binnen welk gebied Ambon zich had geschikt, aan de gang was, is het verzet in Ambon begonnen" (laatste zin dzz. onderstreept).

Deze uitspraak wordt door de heren van Buza klaarblijkelijk niet als in hun betoog passende aangemerkt, althans geheel genegeerd.

Wat nu het aandeel van de Nederlandse militairen op Ambon betreft verklaart Buza, dat in de passage "het is eveneens duidelijk, dat de op dat eiland aanwezige volledig bewapende en onder Nederlands commando staande ex-Kniltroepen een veel groter aandeel hebben gehad in de uitroeping van de Republiek der Zuid-Molukken dan in het algemeen wordt verondersteld" met "Nederlands commando" niet bedoeld worden de in Maart/April te Ambon geplaatste Nederlandse officieren, maar "het Nederlands opperbevel in Indonesië".

Ik geloof, dat geen zinnig mens dit hieruit zal lezen. Maar bovendien, gesteld al dat men het zo moet uitleggen als Buza thans aangeeft, is dan hiermede niet in tegenspraak de houding van de Ambonese verzetsleiders, die zich juist tegen inmenging van het Nederlandse opperbevel verzet hebben en de Ambonese K.N.I. L.-officieren (Nanlohy en Kaimana) wegstuurden?

Waarvoor was het - vraagt men zich overigens af - eigenlijk nodig om een dergelijke incriminerende uitspraak in deze nota op te nemen? Het gaat hoofdzakelijk om een juridisch betoog, waarin het Regeringsstandpunt ten aanzien van de R.M.S. wordt uiteengezet. Dit was voor de 23 posten, waar het verhaal heen is gestuurd, voldoende geweest. Bij een zo ruime verspreiding zijn Nederlandse zelfbeschuldigingen, als waarvan hier sprake is, zacht gezegd onvoorzichtig.

Tenslotte de affaire Schotborgh, waarover Buza in zijn nota maar niet heeft willen spreken. Naar aanleiding hiervan moge worden opgemerkt, dat deze affaire zich heeft afgespeeld in Mei 1950, dus ook weer na en niet bij de uitroeping van de R.M.S.

Al met al blijft odg. de nota-Kwantes voor wat betreft de daarin behandelde politieke voorgeschiedenis van de kwestie der Zuid-Molukken tendentius en daardoor als bron van objectieve informatie ondeugdelijk achten.

Kabinet,

R-16/2

*in de zaak daarvan
gaat het.*

*Ik denk niet dat
op de posten nog veel
waarschijnlijk zal worden
bekeken dan andere
aspecten van het juridische
Dariusz maar de veel meer
de later niet.*

See R. 16/2

Binnen deze ruimte niet schrijven

MINISTERIE
VAN BUITENLANDSE ZAKEN
'S-GRAVENHAGE

OPGEBORGEN IN
DOSSIER G 218

VERZOEKE BIJ BEANTWOORDING, KENMERK, ONDERWERP, DATUM EN NUMMER TE VERMEDIJEN

Kenmerk: Directie Beleidszaken Indonesië/Bureau
Politieke Zaken
Onderwerp: Zuid-Molukken.

Datum: 18 Januari 1955.

Nummer: 7191-252 GS

Fotonummer: 112388

G E H E I M

Naar aanleiding van de aandacht, welke de wereldpers sedert enige tijd besteedt aan de uit Indonesische bron emanerende berichten over herleefd verzet tegen het Indonesische gezag in de Zuid-Molukken, heb ik de eer U, te Uwer informatie, fotocopie aan te bieden van een in 1954 ten Departemente opgestelde nota betreffende de positie van het gebied der Zuid-Molukken vóór en na de soevereiniteits-overdracht.

In aansluiting op hetgeen in deze nota is opgemerkt omtrent het ontstaan van de zgn. Republiek der Zuid-Molukken, welke, gelijk U bekend zal zijn, door geen enkel land ter wereld werd erkend, volgen hieronder enkele mededelingen over de recente ontwikkeling in het gebied der Zuid-Molukken, voor zover het mogelijk was daarvan aan de hand der vele, elkander dikwijls tegensprekende, berichten een enigszins aannemelijk beeld te vormen.

Als vaststaand kan thans wel worden aangenomen, dat omstreeks begin December 1954 kleine groepen guerillastrijders vanuit het bergachtige gedeelte van het grootste eiland der Zuid-Molukken, Ceram, zijn geïnfiltreerd op het eiland Ambon en enkele kleinere, omliggende eilandjes.

De regimentscommandant in het gebied der Zuid-Molukken, Lt.-Kolonel Soekowati, is door deze ontwikkeling kennelijk verrast geworden, hetgeen het sensationele karakter zou kunnen verklaren van de aanvankelijk door hem via Makassar wereldkundig gemaakte verhalen over landingen van vele honderden R.M.S.-aanhangers, die met één, volgens latere berichten drie, duikboten zouden zijn aangevoerd. In feite is er omtrent gevechten op het eiland Ambon nog niets met zekerheid bekend geworden. Het staat wel vast, dat in de stad Ambon geen schot is gelost.

Hoewel de Chef Staf van de Indonesische Landmacht en de Minister van Defensie na onderzoek ter plaatse, geruststellende mededelingen hebben gedaan en ook Overste Soekowati heeft verklaard, dat men de situatie op het eiland

AAN:

Ottawa, Rio de Janeiro, Mexico City, Bonn, Bern,
Rome, Kopenhagen, Stockholm, Oslo, Moskou, Bagdad,
Cairo, Teheran, Karachi, New Delhi, Colombo,
Rangoon, Bangkok, Singapore, Tokio, Hongkong,
Peking, Wellington.

Ambon.....

G E H E I M.

Ambon weer in de hand heeft, nadat gedurende enkele dagen een critieke situatie had bestaan, blijft het opmerkelijk, dat niettemin troepenversterkingen naar Ambon zijn gezonden en de Indonesische regering het zelfs nodig heeft gevonden een maand na de eerste berichten over de landingen op Ambon de "staat van oorlog" uit te breiden tot het gehele gebied der Zuid-Molukken.

Dit in "staat van oorlog" verklaren van het gebied der Zuid-Molukken door de Indonesische regering is soms in het buitenland, vooral door de vertaling "State of war", ten onrechte opgevat als een oorlogsverklaring van Indonesië aan de Republiek der Zuid-Molukken.

Hiervan kan geen sprake zijn, omdat de Indonesische souvereiniteit zich ook over de Zuid-Molukken uitstrekt. Het afkondigen van de staat van oorlog in een bepaald gebied heeft dan ook, zoals U bekend zal zijn, geen andere betekenis dan dat het militaire gezag in dat gebied met speciale bevoegdheden wordt bekleed.

De genoemde Indonesische maatregelen, welke in de Zuid-Molukken zijn genomen, kunnen erop wijzen, dat de ordeverstoringen, hoewel niet van alarmerende aard, toch ernstig genoeg zijn om tot versterking van het gezagsapparaat te noodzaken.

Zij kunnen echter ook voortkomen uit de wens, het reeds meer dan 4 jaren volgehouden verzet der aanhangers van de Republiek der Zuid-Molukken definitief te breken.

Aan Nederlandse zijde is er aanleiding de Indonesische activiteit in dit grensgebied van Nieuw-Guinea zo nauwkeurig mogelijk gade te slaan. De in de afgelopen periode plaats gehad hebbende infiltraties en de agitatie, welke Indonesië met betrekking tot ons gebied in binnen- en buitenland voert, noopen tot voortdurende waakzaamheid.

Inmiddels blijft een deel van de pers in Indonesië berichten lanceren inzake Nederlandse infiltratie in de Zuid-Molukken vanuit Nieuw-Guinea. Ook de Minister van Defensie liet zich dezer dagen weer in gelijke zin uit, ook al ontkende hij dat er sprake zou zijn van Nederlandse activiteit op grote schaal.

Dergelijke, uit de lucht gegrepen, beschuldigingen passen geheel in het kader van de, onder het bewind van het Kabinet Sastroamidjojo, ontwikkelde Indonesische tactiek om de wereld te doen geloven, dat Nederland er op uit is de Indonesische regering omver te doen werpen en zijn greep op Indonesië te herkrijgen na in dat land een chaotische toestand te hebben doen ontstaan.

Met betrekking tot het voorgaande merk ik nog op, dat het mij is gebleken, dat aan Nederlandse vertegenwoordigers in het buitenland soms inlichtingen worden gevraagd, naar aanleiding van de berichten over de Zuid-Molukken. Hoewel mogelijk ten overvloed, moge ik Uw aandacht erop vestigen, dat het gebeuren

in.....

G E H E I M.

in de Zuid-Molukken een Indonesische aangelegenheid is. Voor inlichtingen daaromtrent dient men zich derhalve in het algemeen te wenden tot de Indonesische diplomatieke vertegenwoordigers, al bestaat er geen bezwaar tegen aan vertrouwde relaties iets meer mede te delen over de Nederlandse visie op de moeilijkheden, welke Indonesië in de Zuid-Molukken ondervindt.

Daarbij dient echter het standpunt der Nederlandse regering inzake de Zuid-Molukken-kwestie, zoals dit o.m. in de hogergenoemde nota is uiteengezet, steeds uitgangspunt te zijn.

DE MINISTER ZONDER PORTEFEUILLE,
voor deze:

De Regeringscommissaris voor Indonesische
Aangelegenheden,

